

Naziv kolegija	USTAVNO SUDOVANJE	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Branko Smerdel; prof.dr.sc. Biljana Kostadinov; doc.dr.sc. Mario Jelušić; doc.dr.sc. Đorđe Gardašević; doc.dr.sc. Ana Horvat Vuković	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	I, II, III i IV semestar Fakultativni	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)		Predavanja
ECTS koeficijent opterećenja studenta		3
Broj sati po semestru		15
Ciljevi kolegija		
Ciljevi kolegija su osposobiti doktorande za naprednu razinu znanstvene analize u području ustavnog sudovanja, odnosno nadzora ustavnosti i zakonitosti (apstraktna, konkretna, individualna vrsta nadzora) te s njihovom primjenom u normativnoj i komparativnoj perspektivi.		
Sadržaj kolegija		
<p>USTAVNI SUDOVI I DIOBA VLASTI: temeljni pojmovi, načela vladavine prava, diobe vlasti, ustavnosti i zakonitosti, struktura ustavnih sudova i izbor sudaca</p> <p>USTAVNO SUDOVANJE U RAZVOJNOJ I KOMPARATIVNOJ PERSPEKTIVI: američki sustav nadzora ustavnosti i zakonitosti, europski sustav nadzora ustavnosti i zakonitosti</p> <p>INSTITUCIJE ZA NADZOR USTAVNOSTI: nadzor ustavnosti zakona i drugih propisa, nadzor zakonitosti pojedinačnih pravnih akata, nadzor ustavnosti pojedinačnih pravnih akata (ustavna tužba)</p> <p>INAČICE USTAVNOG SUDOVANJA: posredno i neposredno odlučivanje o ustavnosti zakona, pravne posljedice odluke o neustavnosti zakona, prethodni i naknadni nadzor ustavnosti zakona</p> <p>OSTALE NADLEŽNOSTI USTAVNIH SUDOVA: komparativni pregled ostalih nadležnosti ustavnih sudova</p> <p>POLITIČKI UTJECAJ USTAVNIH SUDOVA: pravne, političke i socijalne posljedice odluka ustavnih sudova, sudsko samoograničavanje, sudski aktivizam, doktrina o političkim pitanjima</p> <p>MEĐUNARODNA ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA: uključujući odnos europskih ustavnih sudova i Suda Europske unije, te problem zaštite nacionalnog i ustavnog identiteta.</p>		

PRIMJERI IZ PRAKSE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE: članak 3. Ustava RH - temeljne vrednote Ustava RH, članak 4. Ustava RH - načelo diobe vlasti, članak 5. Ustava RH - načelo ustavnosti i zakonitosti, članak 6. Ustava RH - političke stranke, članak 14. st. 2. Ustava RH - jednakost pred zakonom, članak 15. Ustava RH - ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina, članak 16. Ustava RH - ograničenja sloboda i prava (zbog zaštite sloboda i prava drugih ljudi, zaštite pravnog poretka, javnog morala i zdravlja), članak 16. st. 2. Ustava RH - načelo razmjernosti, članak 17. Ustava RH - ograničenja sloboda i prava (u vrijeme rata, ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države, te prirodnih nepogoda), članak 22. Ustava RH - nepovredivost osobne slobode, članak 23. Ustava RH - zabrana zlostavljanja, liječničkih ili znanstvenih pokusa bez privole, te prisilnog i obvezatnog rada, članak 24. Ustava RH - uhićenje, pritvor (istražni zatvor), članak 28. Ustava RH - presumpcija nedužnosti, članak 29. st. 1. Ustava RH - pravo na pravično suđenje u razumnom roku, članak 33. Ustava RH - utočište (azil), članak 34. Ustava RH - nepovredivost doma, članak 38. Ustava RH - sloboda mišljenja i izražavanja misli, članak 39. Ustava RH - sloboda okupljanja, mirni prosvjed, članak 45. Ustava RH - biračko pravo, članak 48. Ustava RH - pravo vlasništva, članak 49. Ustava RH - poduzetnička sloboda, članak 67. Ustava RH - autonomija sveučilišta, članak 87. Ustava RH – referendum, članak 88. Ustava RH - uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja

Očekivani ishodi učenja

INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE

Znanje i razumijevanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Prepoznati i definirati na naprednoj znanstvenoj razini najsloženije pojmove i koncepte sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti te različite institucije u čijoj nadležnosti je provođenje nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Opisati na naprednoj znanstvenoj razini važnost sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Objasniti različite specifične pojmove koji se koriste u terminologiji nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Objasniti najsloženije pravne, političke i socijalne posljedice provođenja nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Primjena

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Rasporediti na naprednoj znanstvenoj razini modele sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Ilustrirati njihovu različitost na raznim komparativnim primjerima (na primjer, sličnosti i razlike u europskom te anglo-saksonskom sustavu nadzora ustavnosti i zakonitosti).

Interpretirati najsloženije pravne i političke učinke različitih komparativnih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Demonstrirati specifičnosti hrvatskog sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti

Primijeniti stečena saznanja na objašnjavanje najsloženije strane i domaće sudske prakse u području nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Analiza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Izdvojiti na naprednoj znanstvenoj razini koji su elementi konkretnih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti u pojedinim zemljama.

Usporediti suvremene tipove sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti u komparativnoj perspektivi.

Analizirati na naprednoj znanstvenoj razini relevantnu domaću i stranu sudsku praksu u području nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Razlikovati na naprednoj znanstvenoj razini različite modele sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti te njihove učinke u primjeni općeg ustavnog načela diobe vlasti.

Sinteza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Konstruirati najsloženija znanstvena objašnjenja i zakonitosti funkcioniranja različitih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti

Predložiti na naprednoj znanstvenoj razini eventualne normativne, ustavne i zakonske promjene sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti koji proizlaze iz iskustva te najbolje odgovaraju primjeni.

Izgraditi najsloženije normativno obrazloženje za primjenu odgovarajućeg sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Formulirati konkretna pravna rješenja za unapređenje i primjenu odgovarajućeg sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti

Vrednovanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Preispitati na naprednoj znanstvenoj razini stvarno funkcioniranje komparativnih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti.

Usporediti najsloženije stvarne učinke različitih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti na pravnu, političku i društvenu zbilju.

Vrednovati prednosti i nedostatke pojedinih sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti te ono što se odvija u provođenju sustava nadzora ustavnosti i zakonitosti staviti u znanstveni okvir objašnjenja.

Procijeniti na naprednoj znanstvenoj razini do koje mjere i na koji način određeni sustavi nadzora ustavnosti i zakonitosti odgovaraju potrebama koje postavlja opće načelo vladavine prava (na primjer, koherentnost i konzistentnost sudske prakse, pravne argumentacije i obrazloženja, legitimnost očekivanja stranaka u postupku, poštivanje i provedba ustavno-sudskih odluka).

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno usvojenog predmeta doktorand će moći:

- javno prezentirati usvojene ishode učenja;
- izraziti se jasnim tekstom tumačeći svoja stajališta u argumentiranoj debati;
- razumjeti na naprednoj znanstvenoj razini pravnu, društvenu i političku uvjetovanost izbora određenog modela nadzora ustavnosti i zakonitosti;

- razumjeti i kritički vrednovati na naprednoj znanstvenoj razini praktične posljedice koje odabir određenog modela nadzora ustavnosti i zakonitosti ima na ustavnopravnu i opću društvenu zbilju

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Interaktivna nastava: predavanja, seminarski rad, analiza odluka ustavnih sudova. Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova. Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta.

Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada. Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta i uspješnost izvedbe kolegija prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, provedenih originalnih znanstvenih istraživanja te anonimnim anketama polaznika nakon odslušanog semestra. Informacije o zadovoljstvu doktoranada koriste se za unapređenja kvalitete izvedbe nastave.

Obveze studenata

Pohađanje i sudjelovanje u svim oblicima nastave; istraživački rad; usmeni ispit ili obrana pismenog znanstvenog rada.

Obvezna literatura

Smerdel, Branko: Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, O ustavima i ljudima, Informator, Zagreb 2012.

Constitutional Law of the EU Member States, Besselink, L; Bovend Eert, P; Broeksteeg, H; De Lange, R; Voermans, W. (ur.), Deventer Kluwer, (2014.)

Smerdel, Branko, Kriza Ustavnog suda: narav pogibelji i znanstveni odgovor - Prijedlog ustavno utemeljenog rješenja obnove Ustavnog suda Republike Hrvatske, Hrvatska pravna revija 16 (2016.) 3, str. 1-17.

Smerdel, Branko, Kako odgovoriti na prijeteću krizu ustavnog sudstva?, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja. 64 (2016.) 6406, str. 1-3.

Smerdel, Branko; Gardašević, Đorđe (ur.), Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske u razvojnoj perspektivi, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb, 2011. (odabrana poglavlja)

Smerdel, Branko, Evolucija predsjedničke vlade u SAD: Kongresni veto, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1986.

Kostadinov, Biljana, Constitutional review of constitutional amendments, u: Transformation of law systems in Central, Eastern and Southeastern Europe in 1989-2015 (Liber amicorum in honorem Reiner Arnold), Szymt, A. i Banaszak, B. (ur.), Gdansk University Press, Gdansk (2016.), str. 459-470.

Kostadinov, Biljana, Prethodno pitanje ustavnosti, u: Liber amicorum in honorem Petar Klarić, Josipović, T., Gliha, I., Baretić, M., Nikšić, S., Petrak, M., Karlović, T. (ur.), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2012.), str. 87-100.

Kostadinov, Biljana, Prethodna pitanja ustavnosti u nacionalnom pravu i pravo Europske unije – Prethodni postupak u pravu Europske unije, Čapeta, Tamara, Goldner Lang, Iris, Perišin, Tamara, Rodin, Siniša (ur.), Narodne novine, Zagreb (2011.), str. 161-176.

Kostadinov, Biljana, Ustavno sudovanje u Europi i ustavni Janus – načelo jednakosti, Hrvatska pravna revija 9 (2009.) 10, str. 1-3.

Barić, Sanja; Kostadinov, Biljana, Sudski nadzor referendumskih odluka u savezним državama SAD-a, Hrvatska javna uprava, Časopis za teoriju i praksu javne uprave, 6 (2006.) 3, str. 57-84.

Kostadinov, Biljana, Ustavni identitet i materijalna kontrola ustavnosti ustavnih promjena - Austrija, Češka, Indija, Italija i Republika Hrvatska, Informator : instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5946 (2011.)

Kostadinov, Biljana, Zaštita temeljnih ustavnih prava i sloboda od europskog utjecaja - prioritet u Belgiji i Francuskoj, Informator: instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja, 5788-5789 (2009.), str. 1-3.

Gardašević, Đorđe, Constitutional Interpretations of Direct Democracy in Croatia, Iustinianus Primus Law Review 7 (2015.) 12, str. 1-50.

Gardašević, Đorđe, Neustavni ustavni amandmani i Ustavni sud Republike Hrvatske, u: Konstitucionalizacija demokratske politike (urednici: Jakša Barbić i Arsen Bačić), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2014.), str. 85-110.

Horvat Vuković, Ana, "U ime Ustava" – materijalne granice promjene Ustava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 65 (2015.) 3-4, str. 481-504.

"Izbor odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske", Ustavni sud Republike Hrvatske, Narodne novine, Zagreb

Praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske i Europskog suda za ljudska prava (u odnosu na Republiku Hrvatsku): www.usud.hr

Osnovna izborna literatura

Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren i koji se periodički ažurira u skladu s dinamikom objave novih radova relevantnih za područje koje obuhvaća sadržaj predmeta), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom. Popis dopunske literature nalazi se u repozitoriju na web stranici Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.